

2023_Anul Aurel C. POPOVICI (XXXII): Răspunsul tinerimii de la școlile înalte maghiare! - ce i-a putut nemulțumi pe studenții români?
- românii nu se pot considera autohtoni în Ardeal!

Anul VIII Sibiu, Mercuri 10/22 Iulie 1891 Nr. 153

ABONAMENTELE
Pentru Sibiu:
1 lună 85 cr., 1/2 an 2 fl. 50 cr., 1 an 5 fl., 1 an 10 fl.
Pentru decora în casă cu 18 cr. pe liter mai mult.
Pentru restul țării:
1 lună 1 fl. 20 cr., 1/2 an 3 fl. 50 cr., 1 an 7 fl., 1 an 14 fl.
Pentru România și strălăta:
1/2 an 10 franci, 1 an 20 franci, 1 an 40 franci.
Abonamentele se fac anual plătit în avans.

INSERTIUNILE
Un șir garandat prima dată 7 cr., a doua oară 6 cr., a treia oară 5 cr., și dintru de 30 cr.
Redacția și Administrația: Strada Măslăriei Nr. 71.
Se prenumerează și la poște și la librării.
În București:
primul abonament D. C. Popovici, Str. Lăpcești 35.
Spedite săptămânal pe poșta. — Manuscrisurile nu se întorc.
Un număr costă 5 cenți și a. an 15 bani rom.

tribunism
șagunism
Aurel C. Popovici
TRIBUNA 1884

românii nu se pot considera autohtoni în Ardeal?
a apăra imaginea patriei lor în ochii străinătății!
Constituționalismul maghiar era cel mai vechi și cel mai remarcabil din Europa ...!
originea latină nu este decât o iluzie?
în trufia propriilor dreptăți și adevăruri ...!
regatul valah, în limba europeană - România!

Anul tribunistului Aurel. C. Popovici

În contextul prezentat, la începutul lunii iulie a anului 1891, a apărut, în limbile maghiară, franceză și germană, lucrarea „Românii din Ungaria și națiunea maghiară. Răspunsul tinerimii de la școlile înalte maghiare la Memoriul tinerimii universitare din România”. Din lucrarea dr. Vasile Crișan aflăm conținutul și structura *Răspunsului* : «... În timpurile noi ideea națională a devenit ideea conducătoare a popoarelor și un instrument eficient al politicii. În acest context în sud-estul Europei s-a constituit „unul dintre cele mai tinere state și regate - regatul valah, în limba europeană - România”. Este de remarcat faptul că „Răspunsul” face abstracție de existența statelor feudale românești și de rolul lor în această parte a Europei.

De altfel, contrastul între vechimea milenară a Ungariei și tinerețea națiunii române, a tradițiilor și a statalității sale este o permanență a *Răspunsului*. „De când s-a petrecut această schimbare, de atunci neamurile nemaghiare, locuitoare în țara noastră - afirmă *Răspunsul* - sunt mereu neliniștite, agitate. Popoarele noastre, tovarășii noștri de arme cei mai credincioși în decursul veacurilor, slavii și valahii sunt acum jertfele amăgirilor, instigațiilor și neliniștilor permanente. (...)

De fapt, scopul memoriului bucureștean este introducerea în conștiința europeană a unui astfel de titlu de drept prin calomnierea nerușinată a națiunii maghiare (...) Această afirmație, vizând scopurile ascunse, politice și iredentiste ale daco-românismului, pus în legătură cu panslavismul, ca pericole la adresa stabilității Europei apare cu perseverență în presa naționalistă maghiară, fiind preluată de studenții unguri din limbajul curent al clasei politice naționale.

Capitolul următor sintetizează acuzațiile din Memoriul bucureștean. Acestea sunt cuprinse în **trei afirmații esențiale**.

În primul rând, **națiunea maghiară a fost în trecut și este și în prezent dușmanul culturii poporului român din Ungaria**. În al doilea rând, națiunea maghiară **a oprimat în trecut națiunea română** și o face și astăzi, despuind-o de toate drepturile cetățenești și de libertate. În sfârșit, Memoriul bucureștean ar acuza faptul că **rasa maghiară este dușmanul celei române**, națiunea maghiară se silește să despoaie pe români de naționalitatea lor și în acest sens folosește toate mijloacele de a extirpa elementul românesc care este sentinela ordinii și culturii apusene.

Se poate observa, comparând textul celor două documente, că *Memoriul* studenților români nu se războiește nici cu „rasa maghiară”, nici cu națiunea maghiară, ci cu ideea de stat național maghiar, într-o Ungarie multinațională și cu politica de deznaționalizare a guvernelor Ungariei dualiste care nu-și respectau legislația liberală promulgată la începutul constituirii sale.

Pornind de la cele trei capete de acuzare pe care *Răspunsul* le deslușește în textul Memoriului printr-o logică clară, acesta își propune să răspundă la cele trei întrebări și anume: a) Este adevărat că națiunea maghiară este dușmanul românilor din Ungaria?; b) Este adevărat că i-a persecutat în trecut și îi persecută și în prezent prin intermediul instituțiilor statului? și c) Este adevărat că maghiarii sunt în răsăritul Europei elemente de dezordine, primejdie pentru cultura apuseană și pentru libertate, în timp ce românimea este sentinelă a ordinii și culturii apusene? Dacă studenții bucureșteni spun adevărul și afirmațiile lor se dovedesc adevărate - atunci am pierdut procesul - afirmă tranșant autorii *Răspunsului*, dacă NU, studenții bucureșteni spun minciuni iar Memoriul este irelevant chiar dacă ar reprezenta „crudul adevăr”. (...)

În argumentele lor pentru combaterea afirmațiilor studenților români, în trufia propriilor dreptăți și adevăruri și în inconsistența concluziilor formulate pe baza unor date și idei contestate în epocă, infirmate de istorie, se află reacția lui Aurel C. Popovici și a colegilor săi de generație și impulsul Replicei.

Ce i-a putut nemulțumi într-atâta pe studenții români din universitățile imperiului încât să-și riște viitorul?

Răspunsul la întrebarea de mai sus se află în capitolele III- XII ale documentului elaborat de studenții maghiari în elanul lor tineresc de **a apăra imaginea patriei lor în ochii străinătății**. Lectura lor crea imaginea stranie că toate stările de lucruri vizate de *Memoriul* studenților români nu existau ca atare decât în percepția lor eronată, că în Ungaria anului 1891 erau rezolvate toate doleanțele naționalităților care încă existau între granițele sale. Legea naționalităților, legile școlare, legea presei, legea electorală, erau cele mai liberale din Europa acelor vremi și ofereau drept de existență și de afirmare tuturor cetățenilor patriei.

Constituționalismul maghiar era cel mai vechi și cel mai remarcabil din Europa, maghiarul, împărțindu-l timp de un mileniu, cu toți locuitorii acestei patrii indiferent de rasă (Cap. III). Dacă administrația era rea sau bună, era astfel pentru toți cetățenii unguri, indiferent de limbă și naționalitate. Arondarea comitatelor a urmat o evoluție istorică inalienabilă. Afirmația că românii nu ajung la funcții în stat este o „**minciună nechibzuită**” istorică inalienabilă. Românii aveau biserici naționale și recunoscute, aveau școli generale chiar și gimnaziile, aveau în cadrul universităților din Budapesta și Cluj catedre de limba și literatura română, aveau instituții economice, reuniuni culturale de toate felurile (cap. X), aveau

chiar subvenții de la statul maghiar; erau judecați cu dreptate - prin urmare trebuiau să fie mulțumiți. De altfel, „istoria națiunii maghiare dovedește în mod neîndoielnic, că populația de naționalitate românească a Ungariei a fost secole de-a rândul și la bine și la rău în solidaritate cu națiunea maghiară, iar tinerimea universitară română nu va fi în stare să citeze exemple contrare în istoria celor 7-8 secole” (Cap.V). Studenții români mai erau acuzați că revendică pentru iredentismul românesc douăzeci și cinci de comitate din Ungaria cu o suprafață de 122.801 kmp și o populație de cinci milioane de suflete, deși în textul Memoriului nu se face nici o aluzie de acest gen. Afirmațiile se bazau pe harta demografică atașată memoriului (Cap. IV). Nici în domeniul argumentelor de natură istorică, sau mai degrabă în primul rând aici, studenții nu aveau dreptate în nici una din aserțiunile lor. **Știința istorică a dovedit indubitabil că românii nu se pot considera autohtoni în Ardeal.** Povestea după care ei ar fi urmașii dacilor și a coloniștilor romani aduși aici de Traian este o născocire târzie a lui Bonfinius și nu are nici un fel de valoare științifică, chiar dacă se mai găsește câte un savant din străinătate care susține acest lucru (Cap. VI). **În Dacia lui Traian nu a existat romanizare ca în Spania sau Franța, limba română nu s-a putut naște în Dacia,** deoarece s-a format în secolele V-VI în Balcani iar **originea latină nu este decât o iluzie pe care românii și-au format-o, căutându-și „o mamă, dar nu cea adevărată, ci una frumoasă și vestită”** (Cap. VI-VII). În sprijinul acestor adevăruri de necontestat sunt făcute trimiteri bibliografice din Tomascsek (n.a.: **Wilhelm Tomascsek** ..., orientalist și geograf austriac ...) și Kopitar (n.a. **Bartolomeu Kopitar**, lingvist și filolog sloven. Specialist în slavistică ...), fiind amintiți în context **Roesler, Hunfalvy, Miklisich și Réthy.**

În continuare **Răspunsul** neagă existența unui voevodat al Transilvaniei autonome în cadrul Regatului Ungariei. Principatul Transilvaniei, format după dezastrul de la Mohács, este o continuare a statului ungar sub principii naționali, iar defectiunea produsă de habsburgi prin menținerea Principatului Transilvaniei în cadrul Imperiului a fost reparată prin legile de la 1848, din dieta Ardealului care a pronunțat unirea cu Ungaria „nu a fost exclus nimenea dintre cei îndreptățiți de a lua parte” (Cap. VII).

Asupra momentului 1848, autorii Răspunsului revin și în capitolele următoare. Ei caută să impună punctul de vedere după care, până atunci toate năzuințele poporului român s-au plasat pe terenul recunoașterii drepturilor bisericești și spre ușurarea robotelor iobăgești (Cap. XI). (...) Ultimul capitol, al XII-lea din Răspuns, este rezervat concluziilor care nu diferă de tonul și nota dominantă a textului».

(va urma)

Marius HALMAGHI

Sursa online:

<https://www.tribuna.ro/stiri/cultura/2023-anul-a-c-popovici-xxxii-raspunsul-tinerimii-de-la-scolile-inalte-maghiare-ce-i-a-putut-nemultumi-pe-studentii-romani-romanii-nu-se-pot-considera-autohtoni-in-ardeal-171310.html>

În: *Tribuna*, 06 august 2023